

Laodikia — Nomera Telo

Inona avy ireo Fitsipika?

Jeff Pippenger

2023-08-30

“Tokony ho fantatsika samirery izay mandrafitra ny Kristianisma, izay atao hoe fahamarinana, izay finoana efa noraisintsika, ary izay fitsipika ao amin’ny Baiboly—dia ireo fitsipika nomena antsika avy amin’ny fahefana ambony indrindra.” *The 1888 Materials*, 403.

Nandritra ny taona maro, ny Future for America dia nanondro fa ny fiangonana fito ao amin’ny Apokalypsy dia tsy hoe maneho fotsiny ny tantaran’ny Isiraely maoderina hatramin’ny andron’ny apostoly ka mandra-pahatongan’ny faran’izao tontolo izao, fa maneho koa ny Isiraely fahiny hatramin’ny andron’i Mosesy ka hatramin’ny fitoraham-bato an’i Stefana. Tsy nampianatra izany fahamarinana izany ireo pionieran’ny Advantisma, kanefa azony sy nampiasainy ireo foto-kevitra izay mampiorina izany fahamarinana izany. Jesosy no manambara ny farany hatramin’ny voalohany, ary ny Isiraely fahiny dia maneho ny Isiraely maoderina. Koa noho izany, izay fahamarinana rehetra anisan’ny toetra faminaniana momba ny Isiraely maoderina dia efa nisy koa tao amin’ny Isiraely fahiny.

Talohan’ny tantaran’ny Millerita, ny fomba fijery kristiana nentim-paharazana momba ireo fiangonana fito dia hoe nisolo tena ireo fiangonana tena nisy tany Azia Minora tamin’ny andron’i Jaona izy ireo. Ny fomba fijery nentim-paharazana koa dia nahatakatra fa ny torohevitra ho an’ireo fiangonana tsirairay avy dia azo heverina ho maneho torohevitra manokana ho an’ireo fiangonana isan-karazany manerana ny tantara kristiana, ary koa fa ireo torohevitra sy fampitandremana ireo ihany dia ho an’ny kristiana tsirairay avy. Takatr’izy ireo koa fa ireo fiangonana fito dia maneho fe-potoana fito eo amin’ny tantaran’ny fiangonana hatramin’ny andron’ny mpianatra ka hatramin’ny faran’izao tontolo izao. Nialoha ny tantaran’ny Millerita ireo fomba fijery ireo. Ireo fanekena efatra momba ireo fiangonana fito izay mandrafitra ny fomba fijery nentim-paharazana nialoha an’i William Miller dia nifototra, ary mbola mifototra, amin’ny fandikana ny Baiboly atao hoe “historicist”. Izany no fomba fiasa notarihin’ny anjelin’Andriamanitra an’i William Miller harahina.

“Ny fiangonana fito any Azia dia tantaran’ny Fiangonan’i Kristy amin’ny endriny fito, amin’ny fihodinana sy fiovam-pandehany rehetra, amin’ny fanambinana sy fahoriany rehetra, hatramin’ny andron’ny apostoly ka hatramin’ny faran’izao tontolo izao. Ny tombo-kase fito dia tantaran’ny asan’ireo fahefana sy mpanjakan’ny tany manoloana ny fiangonana, ary ny fiarovan’Andriamanitra ny olony mandritra izany fotoana izany. Ny trompetra fito dia tantaran’ny fitsarana fito miavaka sy mavesatra nalefa tamin’ny tany, na ny fanjakana romana. Ary ny lovia fito dia ireo loza fito farany nalefa tamin’i Roma papaly. Mifangaro amin’ireo ny zava-nitranga maro hafa, voatenona ao anatiny tahaka ny renirano madinika mikoriana manampy, ka mameno ny ony lehiben’ny faminaniana, mandra-pahatapitry ny zavatra rehetra ao amintsika ao amin’ny ranomasin’ny mandrakizay.”

“Ity, ho ahy, no drafitry ny faminanian’i Jaona ao amin’ny bokin’ny Apokalypsy. Ary ny olona izay maniry hahatakatra ity boky ity dia tsy maintsy manana fahalalana lalina ny amin’ny ampahany hafa amin’ny tenin’Andriamanitra. Ny tandindona sy ny fanoharana ampiasaina amin’ity faminanianana ity dia tsy samy hazavaina ao aminy avokoa, fa tsy maintsy tadiavina ao amin’ireo mpaminany hafa sy hazavaina amin’ny andalan-tSoratra Masina hafa. Koa miharihary araka izany fa nokasain’Andriamanitra ny handinihana ny Soratra manontolo, na dia mba hahazoana fahalalana mazava ny amin’ny ampahany iray aza.” William Miller, Miller’s Lectures, volume 2, lecture 12, 178.

Miombon-kevitra sy manohana ny fomba fijery “historiciste” nohazonin’i Miller i Rahavavy White, nefa nanampy fahalalana lalindalina kokoa momba ny bokin’ny Apokalypsy noho izay hitan’i Miller izy, satria tsy fantatr’i Miller araka ny maha-izy azy marina ny fitoerana masina. Ny tany no noheveriny ho fitoerana masina. Fantatr’i Rahavavy White fa rehefa nanolotra ireo faminanianana aseho ao amin’ny bokin’ny Apokalypsy Jesosy, dia nataony izany niaraka tamin’ny asany amin’ny maha-Mpisoronabe any an-danitra Azy.

Rehefa nitodika ka nahita an’i Kristy i Jaona, dia nandeha teo afovoan’ny fanaovan-jiro Izy, nitafy fitafiana maha-mpisorona; ary ireo fanaovan-jiro dia ao amin’ny fitoerana masina; koa izany dia manondro ny tantara taorian’ny niakarany, nefa talohan’ny nifindrany ho ao amin’ny Efitra Masina Indrindra tamin’ny 1844. Tsy ho azon’i Miller natao ny nahatakatra ny hevitra izany zava-misy izany. Tahaka izany koa i Tyndale, i Luther, na i John Wycliffe, na ireo mpanavao tany am-boalohany. Mandroso ny fahamarinana, mamirapiratra hatrany sy hatrany mandra-pahatongan’ny andro lavorary.

“Ny foto-kevitra lehibe izay notohanana’i Robinson sy Roger Williams tamin-kaja lehibe, dia ny hoe mivoatra tsikelikely ny fahamarinana, ary ny Kristiana dia tokony ho vonona handray ny fahazavana rehetra izay mety hamirapiratra avy amin’ny tenin’Andriamanitra masina, dia tsy noraharahain’ny taranany intsony. Ny fiangonana Protestanta tany Amerika,—ary koa ireo tany Eoropa,—izay nomena tombon-tsoa lehibe tamin’ny fandraisana ny fitahian’ny Fanavaozana, dia tsy nahavita nanosika hatrany teo amin’ny lalan’ny fanavaozana. Na dia nisy lehilahy mahatoky vitsivitsy aza nitsangana indraindray mba hanambara fahamarinana vaovao sy hampiharihary ny fahadisoana efa nokolokoloina hatry ny ela, ny ankamaroany kosa, tahaka ny Jiosy tamin’ny andron’i Kristy na ny papaista tamin’ny andron’i Lotera, dia afa-po nino araka izay ninoan’ny razany sy niaina araka izay niainany. Koa dia nihena indray ny fivavahana ka tonga ho fombafomba ivelany fotsiny; ary ny fahadisoana sy ny finoanoam-poana izay ho nariana, raha nitohy nandeha tao amin’ny fahazavan’ny tenin’Andriamanitra ny fiangonana, dia notazonina sy nokolokoloina. Toy izany no nahafaty tsikelikely ilay fanahy nentin’ny Fanavaozana, mandra-pahatonga saika nilàna fanavaozana lehibe tao amin’ny fiangonana Protestanta tahaka izay nilàna izany tao amin’ny Fiangonana Rômana tamin’ny andron’i Lotera. Nisy koa ny firaketana amin’izao tontolo izao sy ny fahatorporana ara-panahy toy izany ihany, ny fanajana mitovy amin’izany ny hevitra ny olona, ary ny fanoloana ny fampianaran’ny tenin’Andriamanitra amin’ny teoria nentin’olombelona.” The Great Controversy, 297.

Raha tsy ekena ny zava-misy fa mivelatra miandalana mandritra ny tantara ny fahamarinana, dia mety ho tsy ho azo fantarina mihitsy ny lanjan'izay fahazavana vaovao rehetra amin'ity taranaka farany ity. Raha vantany vao tsy mahafantatra intsony ny toetra miandalana ananan'ny “fahamarinana” ny olona iray, dia manomboka miantehitra ho azy amin'ny lovantsofina, ny fomba amam-panao, ary ny fitarihan'olombelona lavo izy.

Ny fomba nampiasain'i Miller dia marik-dalana iray mandalo manerana ny tsipika ara-paminaniana manontolo, izay manolotra fijoroana ho vavolombelona momba ny fivelaran'ny fahamarinana ara-Baiboly izay nanomboka tamin'ny apostoly. Kanefa ao amin'ily marik-dalana asehon'i Miller dia ahitantsika fiandohana iray izay mitaky tandindony mifanaraka aminy any amin'ny farany. Ny ankamaroan'ny olona dia tsy mahazo velively ireo zava-misy ireo, nefa tsy mba toy izany Satana.

Nanohitra ny fahamarinana sy ny fivelarany hatramin'ny fikomiany tany an-danitra i Satana. Raha vantany vao tonga tamin'ily teboka teo amin'ny tantara izay nanombohan'ireo Mpanavao nahatakatra mazava ny fomba handinihana ny Baiboly izany, dia nanao izay fanaony mandrakariva i Satana ka nampiditra sandoka. Ny porofo ara-tantara momba ny asany amin'ny fanaovana sandoka ny fahamarinana dia manondro fa ny Zezoita tahaka an'i Ribera sy Louis de Alcazar dia nampifantoka manokana ny fomba fanaovany sandoka tamin'ny bokin'ny Apokalypsy. Ilay fomba fiasa voahozongozona antsoina hoe “preterisma” dia nanomboka tamin'ny taonjato faharoa sy fahatelo, ka nisy solontena roa lehibe tamin'izany fomba fiasa diso izany. Ny iray dia i Eusebius avy any Kaisaria (260–339), ary i Victorinus avy any Pettau (maty manodidina ny 304). Samy mampiroborobo io fomba fiasa io ireo olo-malaza ara-tantara tany am-boalohany ireo, izay milaza fa tanteraka tamin'ny andron'ny Fanjakana Romanina ny bokin'ny Apokalypsy tamin'ny alalan'ny olona ara-tantara tahaka an'ily emperora ratsy laza Nero.

Tamin'ny taonjato fahasivy ambin'ny folo, i John Darby (1800–1882) avy any amin'ny Fanjakana Mitambatra dia nampiditra fomba fiasa satanika iray hafa, izay natsofoka koa tao amin'ny fanamarihana ambanin'ny pejy ao amin'ily Baiboly soavaly hazo Troiana antsoina hoe Scofield Reference Bible, izay efa nofaritantsika teo aloha. Ny “Dispensationalism” dia rafitra teolojika izay mizara ny tantara sy ny fifandraisan'Andriamanitra amin'ny olombelona ho vanim-potoana miavaka samy hafa, na “dispensations,” izay andaminan'Andriamanitra ny drafiny amin'ny fomba samihafa isaky ny vanim-potoana. Marihiko eto izany, satria anisan'ireo lainga nampidirina tao amin'ny hetsika Future for America tamin'ny alalan'ny feo avy amin'ily faritra iray izay nanaparitahan'i Darby ny heviny satanika. Ny hevitr'i Darby izay nanafika ny Future for America dia niaraka tamin'ny filozofian'ily antsoina hoe hetsika “woke” amin'izao andro izao, izay mampiroborobo ny savorovoro mitovy amin'ily nasehon'ny Revolisiona frantsay sy ny fahavetavetana mitovy amin'ily nasehon'i Sodoma sy Gomora.

Ankehitriny ireo teolojiana ao amin'ny Advantisma maoderina dia mampiasa rafitra iray famakafakana ny fahamarinan'ny Baiboly, miorina amin'ny rafitra roa sosona amin'ny fandikana ara-baiboly izay ampiasainy hanimbana sy handavana ny Baiboly sy ny Fanahin'ny Faminaniana. Sokajiny ho manam-pahaizana manokana amin'ny fiteny ara-baiboly ny olona sasany, ary ny hafa ho manam-pahaizana manokana amin'ny tantara ara-baiboly. Araka izany, ireo teolojian'ny

Advantisma ankehitriny dia mifehy ny sain'ny Advantisma Laodiseana na amin'ny fandikana ny Tenin'Andriamanitra araka ny fahatakarana ny tantara ananan'ny olombelona lavo, na araka ny fahatakarana ny fiteny ananan'ny olombelona lavo. Ireo fisehoan-javatra maoderin'ny fahadisoana ireo, izay efa nampiasaina matetika hanafihana ny hafatra izay vakinao ankehitriny, dia mbola horesahina bebe kokoa ato amin'ireto lahatsoratra ireto rehefa handinika ny tandindon'ny Revolisiona Frantsay isika. Velona Satana, ary fantany fa fohy ny androny. Ny fitsipika farany amin'ireo fitsipik'i Miller, laharana fahefatra ambin'ny folo, dia mamarana amin'ity fehintsoratra manaraka ity.

“Ny maha-Andriamanitra ampianarina any an-tsekolintsika dia miorina mandrakariva amin'ny fanekem-pinoana sekta iray. Mety hahomby angamba ny mandray saina mbola banga ka hanisy tombo-kase azy amin'izany karazana izany, nefa hiafara mandrakariva amin'ny fanaovana fivavahana tery saina izany. Ny saina afaka dia tsy ho afa-po velively amin'ny hevitr'olona hafa. Raha izaho no mpampianatra ny tanora momba ny maha-Andriamanitra, dia hofantariko aloha ny fahaizany sy ny toe-tsainy. Raha tsara ireo, dia hataoko mandinika ny Baiboly ho an'ny tenany izy, ary halefako hivoaka amin-kalalahana hanao soa amin'izao tontolo izao. Fa raha tsy manana saina kosa izy, dia hasiako tombo-kase amin'ny sain'olon-kafa, soratako eo amin'ny handriny ny hoe mpivavaka tery saina, ary halefako hivoaka ho andevo izy!” William Miller, *Miller's Works*, volume 1, 24.

Tao anatin'ny vanim-potoana taorian'ny niainan'i Jaona Mpanambara, sy tamin'ny andron'ny Fanavaozana, dia navitrika i Satana namokatra fomba fiasa ara-paminaniana sandoka mba hampisafotofoto sy handrava ny fandinihana marina ara-Baiboly. Ny zavatra indraindray tsy voamarika ao anatin'ireo zava-misy ara-tantara ireo dia izao: ireo fomba rehetra feno satanika ireo dia nifantoka mivantana tsy tamin'ny boky hafa fa tamin'ny bokin'ny Apokalypsy. Izany no lohahevitra nokendren'ny tsirairay tamin'ireo mpampiroborobo ny fisafotofotoana satanika ireo. Ny bokin'ny Apokalypsy no efa hatramin'izay no kendren'i Satana. Fantatr'i Satana fa ny bokin'ny Apokalypsy no boky tsy maintsy iadiany. Rehefa tsapantsika izany zava-misy izany, dia afaka mamantatra zava-misy hafa tsy hita maso koa isika, izay saronan'ny fahamarinana manan-danja iray hafa.

Ny fomba fiasa sandoka nataon'ny Zezoita dia nokendrena hanakanana ny fahazoana mazava fa ny papa ao amin'ny fiangonana romana no antikristin'ny faminanian'ny Baiboly. Ny mpanavao protestanta tsirairay avy dia samy tonga nahafantatra sy namaritra io fahamarinana io. Koa rehefa naseho ampahibemaso taloha tamin'ny alalan'ny teny sy ny boky ny tantara marina momba ny olona tahaka an'i Ribera sy Louis de Alcazar, dia nampiasaina ny tantaran'olona tahaka an'i Ribera sy Louis de Alcazar mba hanehoana ireo ezaka satanika natao hanakanana ny fahazoana marina ny amin'ilay “olona ota.” Marina araka izay tratrany ny fijoroana vavolombelona an-tsoratra na am-bava izay mampiharihary ny tanjon'ny fampidirana ireo fomba fiasa satanika ireo, nefa Satana dia niezaka hanafina mihoatra noho ny porofo ara-Baiboly fotsiny izay manondro ny antikristy ho ny papa ao Roma.

Misy fahamarinana ao amin'ny bokin'ny Apokalypsy izay nafenin'ny fisafotofotoana naterak'ireo rafitra sandoka amin'ny fandikana ny Baiboly ireo, izay ivelan'ny lohahevitra momba ilay lehilahy

izay enina, enina, enina ny isany. Ny iray amin'ireo fahamarinana ireo dia tsy isalasalana fa ilay fahamarinana aseho rehefa takarina amin'ny fivoarany feno indrindra ireo fiangonana fito. Misy fahamarinana hita ao anatin'ireo fiangonana fito izay miteny mivantana momba ilay tantara izay nanomboka tamin'ny 11 Septambra 2001 ary mifarana amin'ny krizin'ny lalàna alahady. Efa nitady handevina io fahazavana io Satana, ary namorona ireo fomba fiasa satanika mba hanamaizina vatosoa maro amin'ny fahamarinana hita ao amin'ny bokin'ny Apokalypsy izy, tsy ny famantarana ny papa ao Roma ho ilay antikristy ihany.

Talohan'ny nisehoan'“ilay lehilahin'ny ota” tamin'ny taona 538, dia nisy olona tahaka an'i Eusebius sy Victorinus nanafika ny bokin'ny Apokalypsy mba hanafina ny fiakaran'ny fahefana papaly. Taty aoriana teo amin'ny tantara dia nahatanteraka ny teny fikasany tamin'i Tyatira Kristy ka nampipoitra ny kintan'ny maraina tamin'ny Fanavaozana (Wycliffe), ary avy eo Satana kosa nampipoitra olo-malaza ara-tantara roa mba hiaro sy hanohy ny asany satanika. Ny ady naharitra ela momba ny fivelaran'ny fahamarinana, izay tonga amin'ny fara tampony rehefa voavaha ny zava-miafin'ny bokin'ny Apokalypsy, (dieny mbola tsy mifarana ny fotoam-pitsarana), dia ahitana fahazavana avy amin'ireo fiangonana fito izay tsy mbola fantatr'i Miller velively, ary tsy fantatr-dRahavavy White koa; kanefa azo aseho mora foana fa samy manohana izany fahazavana vaovao izany i Miller sy ny Fanahin'ny Faminaniana, satria ny fahazavana vaovao dia tsy mba mifanohitra amin'ny fahazavana taloha velively.

“Zava-misy fa manana ny fahamarinana isika, ary tsy maintsy mifikitra amim-paharetana mafy amin'ireo toerana izay tsy azo hozongozonina; nefa tsy tokony hijery amim-pisalasalana izay fahazavana vaovao mety halefan'Andriamanitra isika ka hilaza hoe: Marina tokoa, tsy hitantsika akory fa mila fahazavana hafa ankoatra ny fahamarinana tranainy izay efa noraisintsika hatramin'izay sy iorenantsika isika. Raha mifikitra amin'izany toerana izany isika, dia ampiharin'ny fijoroana vavolombelon'ilay Vavolombelona Marina amin'ny toe-piainantsika ny fananarany hoe: ‘Ary tsy fantatrao fa fadiranovana sy mahonena sy mahantra sy jamba ary mitanjaka ianao.’ Izay mihevitra ny tenany ho manankarena sy nitombo fananana ary tsy mila na inona na inona, dia ao anatin'ny toetry ny fahajambana momba ny tena toe-pahasahiranany eo anatrehan'Andriamanitra, nefa tsy fantany izany.” Review and Herald, August 7, 1894.

Ny fitsapana voalohany ho an'ny fahazavana vaovao dia ny hoe manohitra ny fahamarinana efa voaorina ve izany, ary koa raha manohana ireo fahamarinana fototra izany.

“Rehefa ny herin'Andriamanitra no manamarina izay atao hoe fahamarinana, dia izany fahamarinana izany no tokony hiorina mandrakizay ho fahamarinana. Tsy azo raisina na ekena ny vinavina ateraky ny saina any aoriana, izay mifanohitra amin'ny fahazavana efa nomen'Andriamanitra. Hisy olona hitsangana hitondra fanazavana ny Soratra Masina izay aminy dia fahamarinana, nefa tsy fahamarinana izany. Ny fahamarinana ho an'izao andro izao dia nomen'Andriamanitra antsika ho fototry ny finoantsika. Izy tenany no nampianatra antsika izay atao hoe fahamarinana. Hisy iray hitsangana, ary mbola hisy hafa indray, mitondra fahazavana vaovao izay manohitra ny fahazavana nomen'Andriamanitra teo ambanin'ny fanehoan'ny Fanahiny Masina.” Selected Messages, boky 1, 162.

Efa hatramin'ny fotoana nanoratan'i Jaona ny hafatra voarakitra ao anatiny no efa nokendren'i Satana hamelezana ny bokin'ny Apokalypsy. Hoy Jesosy:

Fa sambatra ny masonareo, satria mahita izy; ary ny sofinareo, satria mandre izy. Fa lazaiko aminareo marina tokoa: maro ny mpaminany sy ny marina no naniry hahita izao zavatra hitanareo izao, nefa tsy nahita; ary handre izao zavatra renareo izao, nefa tsy nandre. Matio 13:16, 17.

Ny fitahiana mifamatotra amin'ny fahitana sy ny fihainoana dia ny fitahian'ny fahazoana ny hafatry ny Fanambaran'i Jesosy Kristy. Raha i Jaona no nisolo tena ireo amin'ny “andro farany” izay mahita sy mandre ny hafatra, dia niankohoka mba hiankohofa tamin'ilay anjely Gabriela izy, ka avy hatrany dia nilaza taminy ilay anjely mba tsy hanao izany.

Ary izaho Jaona no nahita izany zavatra izany sy nandre izany. Ary rehefa nandre sy nahita aho, dia niankohoka hivavaka teo anoloan'ny tongotry ny anjely izay nampiseho ahy izany zavatra izany aho. Dia hoy izy tamiko: Tandremo, aza manao izany; fa mpanompo namanao aho, sady naman'ireo rahalahinao mpaminany sy izay mitandrina ny tenin'ity boky ity; Andriamanitra no ivavaho. Apokalypsy 22:8, 9.

Gabriela sy Jaona dia samy zavaboary noforonina, ka ny Mpahary irery ihany no tokony hivavahana. Maro ireo mpaminany sy lehilahy marina, anisan'izany ny anjely, no efa naniry ny “hahita” sy “handre” ny hafatry ny Antso amin'ny Mamatonalina rehefa averina izany amin'ny faran'izao tontolo izao.

Hoy Kristy nanao hoe: “Sambatra ny masonareo, fa mahita; ary ny sofinareo, fa mandre. Fa lazaiko aminareo marina tokoa fa maro ny mpaminany sy ny olo-marina no naniry hahita izay hitanareo, nefa tsy nahita; ary handre izay renareo, nefa tsy nandre” [Matio 13:16, 17]. Sambatra ny maso izay nahita ny zavatra izay hita tamin'ny taona 1843 sy 1844.

“Nomena ny hafatra. Ary tsy tokony hisy hataka andro amin'ny famerenana ny hafatra, fa tanteraka ny famantarana ny andro; tsy maintsy tanterahina ny asa famaranana. Hisy asa lehibe hatao ao anatin'ny fotoana fohy. Tsy ho ela dia homena hafatra iray araka ny fanendren'Andriamanitra izay hitombo ho antso mafy. Amin'izany dia hitsangana amin'ny anjarany Daniela, mba hanome ny fijoroany ho vavolombelona.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

Izay nirian'ny lehilahy marina (Jaona) sy ny mpiara-manompo aminy (anjely) ho hita dia ny fahatanterahana farany ny Antso Mamatonalina amin'ny faran'ny Advantisma, rehefa hazavain'ny voninahitr'Andriamanitra ny tany. Io fisehoana farany amin'ny hery amin'ny ranonorana farany io dia tanterahin'ny fanokafana ny Apokalypsin'i Jesosy Kristy.

Momba izany famonjena izany no nanaovan'ny mpaminany fanadihadiana sy fikarohana fatratra, dia ireo izay naminany ny amin'ny fahasoavana izay ho tonga aminareo; nitady hahalala izay na karazam-potoana toy inona no tondroin'ny Fanahin'i Kristy izay tao anatiny, raha nijoro ho vavolombelona mialoha ny amin'ny fijalian'i Kristy sy ny voninahitra izay hanaraka izany Izy. Izy ireo dia naseho fa tsy ho an'ny tenany, fa ho antsika no nanompoany izany zavatra izany, dia ireo izay ankehitriny efa nambara taminareo tamin'ny alalan'izay

nitro ny filazantsara taminareo, tamin'ny Fanahy Masina nirahina avy any an-danitra; zavatra izay irin'ny anjely hodinihina lalina. Koa fehezo ny valahan-tsainareo, aoka ho mailo ianareo, ary manantenà hatramin'ny farany ny amin'ny fahasovana izay hoentina ho aminareo amin'ny fisehoan'i Jesosy Kristy. 1 Petera 1:10–13.

Ny mpaminany sy ny olo-marina ary ny anjely dia naniry ny hiaina amin'ny fotoana izay handrotsahana ny “fahasovana,” na ny herin'Andriamanitra, mandritra ny fahatanterahana farany ny Antso amin'ny Mamatonalina. Izany “fahasovana” izany, izay herin'Andriamanitra mamorona, diaentina ho an'ny olona rehefa esorina ny tombo-kasen'ny Fanambanan'i Jesosy Kristy. Fantatr'i Satana fa ny lalana ampitondrana ny herin'Andriamanitra mamorona ho an'ny olony dia tanterahina amin'ny alalan'ny hafatra izay voaseho ao amin'ny bokin'ny Apokalypsy, ka noho izany dia izany no ezaka fara tampony nataony, dia ny hampikorontana sy hanindry ary hanafina ny mazava raketin'ny bokin'ny Apokalypsy. Izany mazava izany dia tsy fotsiny ny famantarana ilay lehilahin'ny ota, satria izany fahamarinana izany dia efa voarakitra an-tsipiriany tanteraka tamin'ny alalan'ny mpanavao protestanta rehetra taonjato maro lasa izay.

Tao amin'ny Fanahy aho tamin'ny andron'ny Tompo, ary nahare feo mahery tao ivohoko, tahaka ny feon-trômpetra, nanao hoe: Izaho no Alfa sy Omega, ny voalohany sy ny farany; ary izay hitanao dia soraty ao amin'ny boky, ka alefaso any amin'ny fiangonana fito izay any Asia: any Efesosy, sy any Smyrna, sy any Pergamosy, sy any Tyatira, sy any Sardisy, sy any Filadelfia, ary any Laodikia. Dia nitodika aho mba hahita ny feo izay niteny tamiko. Ary rehefa nitodika aho, dia nahita fanaovan-jiro volamena fito; ary teo afovoan'ny fanaovan-jiro fito dia nisy anankiray tahaka ny Zanak'olona, niakanjo akanjo lava mahatratra ny tongotra, ary nisikina fehikibo volamena teo amin'ny tratrany. Ny lohany sy ny volony dia fotsy tahaka ny volon'ondry, fotsy tahaka ny oram-panala; ary ny masony dia tahaka ny lelafo; ary ny tongony dia tahaka ny varahina manganohano, tahaka ny mirehitra ao am-patana fandrendrehana; ary ny feony dia tahaka ny firohondrohon'ny rano be. Ary nanana kintana fito teny an-tànany ankavanana Izy; ary nisy sabatra maranitra roa lela nivoaka avy tamin'ny vavany; ary ny tarehiny dia tahaka ny masoandro mamirapiratra amin'ny heriny. Ary raha nahita Azy aho, dia lavo teo an-tongony tahaka ny maty. Dia napetrany tamiko ny tànany ankavanana ka hoy Izy tamiko: Aza matahotra; Izaho no voalohany sy ny farany; Izaho no velona, ary efa maty; ary, indro, velona mandrakizay mandrakizay Aho, Amena; ary manana ny fanalahidin'ny helo sy ny fahafatesana Aho. Koa soraty izay zavatra hitanao, sy izay zavatra misy ankehitriny, ary izay zavatra mbola ho avy aorian'izao. Apokalypsy 1:10–19.

Raha mbola nihazona ny fomba fiasa “historicist” ny Advantisma, dia nekeny fa averina ao amin'ny fiangonana farany avokoa ireo fiangonana rehetra ao amin'ny Apokalypsy roa sy telo. Indrisy anefa, tany amin'ny faran'ny taonjato fahasivy ambin'ny folo dia efa nanakombona ny mason'ny Advantisma tamin'ilay fomba fiasa masina i Satana, dia ny fiarovana azy sy ny fampiharana azy, izay anisan'ny tena ilaina amin'ny andraikiny amin'ny maha-“mpitahiry ireo fahamarinana lehiben'ny faminania” azy. Na dia teo aza ny fametrahana ankilabao izany fomba fiasa izany tao amin'ny Advantisma, dia mbola nisy ihany ireo izay nampihatra ilay fomba fiasa masina. Ampiasaintsika ny boky *Story of the Seer of Patmos* ho vavolombelona manaporofa fa ny fampiharana ireo fiangonana rehetra amin'ny tantaran'i Laodikia dia fampiharana ara-dalàna ny

faminaniana. Ireto manaraka ireto dia ampahany notsongaina avy amin'io boky io izay manamafy ilay hevitra resahiko.

“Tokony hotsarovana fa, tahaka ny hamerenan'ny fiangonana farany alohan'ny fiavian'i Kristy fanindroany ny fanandraman'i Efesosy sy Smyrna ary Pergamosy, dia hanana ny tandrifiny ao amin'ny taranaka farany koa ny tantaran'i Tiatira.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

I Haskell dia manondro araka ny tokony ho izy fa ny fanandraman'ireo fiangonana efatra voalohany dia averina indray, na araka ny filazany hoe: “hanana ny tandrify azy ao amin'ny taranaka farany.”

“Nampihariny ny fitsapana, kanefa ny zavatra rehetra dia nanondro mialoha ny taona 1843 ho fotoana izay tsy maintsy handraisan'izao tontolo izao ny Mpamonjiny. Ny toe-piainan'ny vahoaka tamin'ny fiavian'i Kristy voalohany dia niverina indray ankehitriny.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75.

I Haskell dia niresaka momba an'i William Miller izay namantatra ny taona 1843 ho Fotoan'ny Fiavian'i Kristy fanindroany, ary milaza fa naverina tamin'ny andron'ny Millerita ireo toe-javatra niseho tamin'ny fiaviana voalohany. Marina i Haskell, ary manamafy izany i Rahavavy White fa i Miller tenany mihitsy no nanehoana an'i Jaona Mpanao-batista.

“ကယ်တင်ရှင် ယရှေ၏ ပထမအကျမ်း ကျမ်းတော်ကို ယဟန်ဗုဒ္ဓတို့ဖီဆရာက ကိုပြောင်ကညာ၍ ကိုယ်တော်၏ ကျမ်းတော်အတွက် လမ်းကို ပြင်ဆင်ခဲ့သကဲ့သို့၊ ဝိလျံ မီလာနှင့် သူနှင့်အတူ ပူးပေါင်းခဲ့သူတို့သည်လည်း ဘုရားသခင်၏ သားတော်၏ ဒုတိယအကျမ်း ကျမ်းတော်ကို ကပြောခဲ့ကြသည်။” *Early Writings*, 229.

Haskel aza dia manondro fa nandritra ny tantaran'i Pergamosy, (ny fiangonana fahatelo izay maneho ny fifanarahana ny Kristianisma tamin'ny fanompoan-tsampy), dia niverina indray ny tantaran'i Sardisy, ilay fiangonana fahadimy.

“Nisy fotoana teo amin'ny tantaran'i Pergamosy izay niheveran'ny Kristianisma fa maty ny fanompoan-tsampy; nefa raha ny marina, dia ilay fivavahana izay toa resy no efa nandresy. Ny fanompoan-tsampy, rehefa natao batista, dia niditra tao amin'ny fiangonana. Tamin'ny andron'i Sardisy dia naverina indray io tantara io.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75, 76.

Sardis dia ilay fiangonan'ny Fanavaozana izay nifoha ka nanao fanoherana ny fitaka satana nentin'ny fahefana papaly, nefa talohan'ny nahavitan'ny asany dia efa nanomboka niverina tany Roma izy. Nieritreritra izy, tahaka ny nataon'ny fiangonan'i Pergamosa, fa maty ny fombam-papaly; nefa raha ny marina dia mbola velona izany. Haskell koa dia manamarika fa eo amin'ny fiangonana sisa dia mamirapiratra “ireo taratra voaangon'ny vanim-potoana rehetra lasa.”

“Ambonin'ity fiangonana farany ity—dia ny sisa,—no amirapiratan'ny taratra voaangon'ny taona rehetra lasa.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Tsy milaza aho fa i Haskell dia nahafantatra fa ny tantara mandroso asehon'ireo fiangonana fito dia tanteraka koa tao amin'ny tantaran'ny Isiraely fahiny; nefa tokoa izy dia manohana izany fahamarinana izany rehefa manoratra izy fa “ireo tara-pahazavana voaangon'ny vanim-potoana rehetra lasa” dia “mampirapiratra” eo amin'ny “fiangonana farany.” Ny Isiraely fahiny dia tafiditra ao amin'ireo “tara-pahazavan’” “ireo vanim-potoana lasa.” Ary na dia manohana ireo foto-kevitra ilaina hahafantarana ny tandindon'ireo fiangonana fito ao amin'ny tantaran'ny Isiraely fahiny aza izy, dia tsy azoko antoka hoe hatraiza ny halaliny nahafantarany ireo fitoviana aseho ao amin'ireo tandindona ireo. Azoko antoka koa fa tsy nahafantatra lafiny iray mbola manan-danja kokoa amin'ireo tantara asehon'ireo fiangonana fito izy, dia lafiny iray izay izahay ankehitriny no mitarika ho amin'izany.

Hodinihintsika ao amin'ny lahatsoratra manaraka ity fahamarinana ity.